

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Irena Lipowicz

VII.531.1.2014.MO

Sekretariat Wicemarszałek Senatu RP

Marii Pańczyk-Pozdziej

Wpłynęło dn. 12.06.2015

Nr. 499/M/1 Col. 114806

Podpis.....

Warszawa, 10. VI. 2015

SEKRETARIAT
Biura Prac Senackich
wpłynęło dn. 11.06.15, zał.....
nr 3733, podpis.....

Pani
Maria Pańczyk-Pozdziej
Wicemarszałek Senatu RP

Szanowno Pani Marszałek

W związku z oświadczeniem złożonym przez senatorów Pana Grzegorza Wojciechowskiego i Pana Wojciecha Skurkiewicza na 74. posiedzeniu Senatu w dniu 7 maja 2015 r., uprzejmie proszę o przekazanie Panom Senatorom kopii korespondencji prowadzonej przez Rzecznika Prawa Obywatelskich z organami władzy publicznej w Polsce i w Norwegii. Przedstawia ona działania podejmowane w ciągu ostatnich kilku lat przez Rzecznika w zakresie spraw dotyczących odbierania dzieci przez władze norweskie obywatelom polskim przebywającym w Norwegii. Celem uzyskania pełnego spojrzenia na sprawę, pozwalam sobie załączyć także pisma właściwych organów i instytucji kierowane do Rzecznika w odpowiedzi na wystąpienia poruszające powyższy problem.

Z pozdrowieniem

Irena Lipowicz

Załącznik 13

REPUBLIC OF POLAND
Human Rights Defender

Irena LIPOWICZ

Warsaw, 24. IX. 2013

RPO - 690128-1/11/MO

00-090 Warsaw
Al. Solidarności 77

Telephone 22 551 77 00
Fax 22 827 64 53

Mr.
Arne Fliflet
The Parliamentary Ombudsman for
Public Administration
Akersgata 8, 6th floor
P.O. Box 3 Sentrum,
NO-0101 Oslo
Kingdom of Norway

1454788

In reference to our conversation by phone, I am kindly sending you our correspondence with Ministry of Foreign Affairs concerning the difficulties in cooperation with local bodies responsible for taking care of children in Norway (Barnevernet). I would be very grateful for informing me of the action taken in that case.

I am looking forward to your answer and I would like to take the opportunity to express my highest consideration.

Irena Lipowicz

ANALIZY

Sivilombudsmannen
The Parliamentary Ombudsman
Norway

Office address
Akersgata 8, entrance Tollbugata
Postal address
P.O.B. 3 Sentrum
N-0101 Oslo, Norway

Telephone +47 22 82 85 00
Fax +47 22 82 85 11
postmottak@sivilombudsmannen.no

Human Rights Defender
Professor Irena Lipowicz
Aleja Solidarnosci 77
00-090 Warszawa
POLEN

Ryszard Uściwowski
Ryszard Uściwowski

RPO-690 128 / M

SOM

BIURO RZECZNIKA
PRAW OBYWATELSKICH
WPL. 2013 -10- 14
ZAL. NR 1582346

Our ref.
2013/2521

Date
09.10.2013

Dear Irena Lipowicz,

Thank you for your letter 29 September 2013 regarding difficulties in the cooperation between Polish authorities and the Child Welfare Services in Norway.

I have written to the Norwegian Ministry of Foreign Affairs today and asked them to answer your questions regarding this issue, in a letter directed to your office.

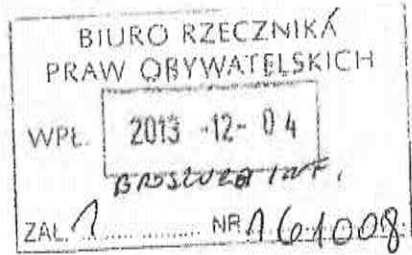
Sincerely,

Arne Fliflet
Arne Fliflet

ROYAL NORWEGIAN
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS

Human Rights Defender
Al. Solidarnosci 77
00-0090 Warsaw
Republic of Poland

Irina Lipowicz

Your ref.:
Deres Ref

Our ref.: 13/00067 RPO-690128 Date: 11.11.2013

Enquiry to the Parliamentary Ombudsman for Public Administration

The Royal Norwegian Ministry of Foreign Affairs refers to your enquiry to Parliamentary Ombudsman Arne Fiflet regarding polish children under the care of the Norwegian Child Welfare Service. The Parliamentary Ombudsman has asked the Ministry of Foreign Affairs to answer the enquiry on his behalf, and the Ministry will in this letter provide the Human Rights Defender with information about Norwegian Child Welfare Service.

The Norwegian Child Welfare Act applies to all children in Norway, regardless of background, nationality or citizenship. The basic principle of the act is that that the best interests of the child shall be a primary consideration.

Norway has signed and incorporated the UN Convention on the Rights of the Child. The convention has precedence over other Norwegian legislation, according to our Human Rights Act.

An independent legal review of the relationship between the UN Convention on the Rights of the Child and Norwegian law has been conducted, concluding that Norwegian law, including the Child Welfare Act is in accordance with the convention. The UN Convention on the Rights of the Child also underlines that the state where the child reside has a duty to protect the child in accordance with its legislation.

The underlying assumption of the Child Welfare Act is that children should grow up with their parents. The act places great importance, on family ties and continuity in the

2447/2013

Postal address:
Postboks 8114 Dep
0032 Oslo

Office address:
7. juni plass 1
0251 Oslo

Bank payments:
7694.05.12618
Org. no. 972417920

Telephone:
23 95 00 00
Fax:
23 95 00 99

Guro Markussen Lovas
Adviser
post@mfa.no
www.regjeringen.no/ud

child's upbringing, but also a child's right to care and protection from all forms of physical or mental violence, injury, abuse or neglect.

Even though raising children is primarily the responsibility of parents, parents sometimes require assistance because they are in a difficult situation. In such cases the Child Welfare Service may help families to ensure sound living conditions for the children. The purpose of the Child Welfare Service is to serve as a guarantee that all children and young people have adequate care, security and opportunities for personal development.

In 2012, about 53.000 children received measures from the Child Welfare Service in Norway. 84 % of these (almost nine out of ten cases) were voluntarily assistive measures for children and families in the home. Help may be provided in the form of advice, guidance, economic aid or free day care. Training to promote good parental practices is an important factor.

Only in 16% of cases involved placement outside the home, usually in a foster home. This means that the Norwegian child welfare system first and foremost gives help to the families involved and such help is given with the cooperation and consent of the parents.

Placing a child in care is an extremely serious step, both for the child and the parents. Placements outside the home can therefore only be used when serious neglect has been documented, and where other measures have failed to improve the child's situation. Examples are cases with violence and abuse.

In these cases, the court system is required to make a ruling. In this process the parents are entitled to a publically appointed lawyer to ensure that their rights are upheld. The court's ruling can be appealed to district court.

The parents can also file for a revocation of the care order every year. It is then up to the courts to decide if the parents can provide the child with proper care and therefore return to the parents. The courts may also decide to review the case at an earlier stage, if documentary evidence is provided to show that significant changes have taken place in the child's situation.

The Child Welfare Service will choose a foster home based on the child's personality and individual needs. The service will always try to ensure continuity in the child's upbringing, and of the child's religious, cultural and linguistic background.

The child has a right to be heard in the choice of foster home, and their opinion shall be given weight in accordance with the child's age and maturity. The parents also have a right to be heard, and they shall be given a real possibility of influencing the choice of placement.

The best interest of the child is the paramount consideration in the choice of foster home.

Child welfare cases are subject to a strict duty of confidentiality, due to the fact that child protection cases are highly sensitive and private for the family involved. Under Norwegian law, only the parties to a child welfare case have access to the case documents. Embassies are not party to a child welfare case. However, the parents are free to share information about the case with their embassy if they wish to do so.

If parents have information about alternative care for the child in their home country, the parents or their lawyer should present this information to the Child Welfare Service at municipal level and the courts. Such information can be important for the competent authorities when deciding whether a care order is necessary and in the best interest of the child. It is advisable that parents cooperate with their lawyer on how to proceed in the legal system.

The Child Welfare Service does not have a duty to share information with foreign authorities. However, the child welfare service can cooperate and share information with foreign authorities in child welfare cases, if the service considers it to be in the best interest of the child.

Representatives from an embassy or foreign authority do not have a right to meet with a child in foster home. However, they can request for such a meeting. It is up to the local Child Welfare Service to consider and decide whether a meeting is in the best interest of the child. The opinion of the child and the child's parents must be taken into account.

Norway is in the process of ratifying the Hague Convention of 19 October 1996 on Jurisdiction, Applicable Law, Recognition, Enforcement and Co-operation in Respect of Parental Responsibility and Measures for the Protection of Children. We believe this convention provides a solid and very useful framework for solving international child protection cases.

Upon Norwegian ratification, the Hague Convention and the Norwegian Child Welfare Act will form as the basis for cooperation in child welfare cases for children in cross frontier situations.

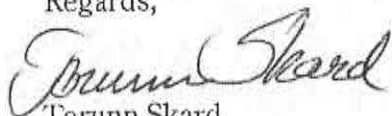
The Ministry of Children-, Equality, and Social Inclusion has prepared a leaflet in polish with information about the Norwegian Child Welfare Service. The Ministry has also asked for cooperation from the Embassy of the Republic of Poland to recruit possible foster homes within the polish diaspora.

The Ministry of Foreign Affairs hosts a yearly meeting for the embassies in Oslo regarding Child Welfare Service. Representatives from the Ministry of Children-,

Equality, and Social Inclusion, the Ombudsman for Children and the Directorate of Children, Youth and Family Affairs all give presentations at the meeting, and are available for questions from the participants.

The Royal Norwegian Ministry of Foreign Affairs will also facilitate bilateral meetings for Polish authorities and the Ministry of Children-, Equality, and Social Inclusion.

Regards,

Torunn Skard

Deputy Director General

Guro Markussen Løvaas

Adviser

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Irena Lipowicz

Warsaw, 22nd April 2015

VII.531.1.2014.MO

Mr Aage Thor Falkanger

Parliamentary Ombudsman

Norway

Dear Mr Falkanger, Dear Ombudsman

As the Polish Human Rights Defender I have been managing with problems of Polish citizens who decided to settle abroad for many years. For some time I have been receiving messages from Poles who live in Norway about the Norwegian authority competent for child care (*Barnevernet*). These complaints often raise the problem of unlawful taking away of children from their Polish parents.

The first institution that the complaining parents address is the Polish diplomatic facility. As it turns out, the consul who tries to help in explaining the matter faces difficulties, most of which consist in not responding to such requests or postponing such response. As it can be implied from the information sent to me, sometimes Polish diplomatic and consular authorities are not informed of cases when children are taken away from their parents. I am also informed of doubts whether *Bernevernet's* activities comply with international law. This particularly concerns Articles 3, 5, 8, 9, 10, 14 and 20 of the United Nations Convention on the Rights of the Child of 20 November 1989. I also know of the case of the lack of appropriate guidelines for Norwegian social services concerning alternative child care and custody, which was described by the United Nations Committee on the Right of the Child in their report on the implementation of the Convention on the Rights of the Child, which also included a recommendation concerning the need to adopt

guidelines related to the issue (A/RES/64/142).

I have also received information that *Barnevernet* uses outsourced services in its activities, which is legal from the perspective of the Norwegian law, but gives rise to doubts. Hiring private companies to carry out the procedure from the report on a minor's situation, through preparation of the documents against the parents, to the placement in foster care may often lead to the conflict of interest. As can be seen from the information presented by Norwegian media, such companies often represent the interest of Norwegian foster families in a doubtful manner.

The above situation leads to difficulties in providing the basic consular services for Polish citizens who reside in Norway and the basic help in case they have problems with the authorities of the state they stay in.

Due to an intervention of the former Ombudsman, Mr Arne Fliflet, I have received an extensive explanation from the Norwegian Ministry of Foreign Affairs, which are enclosed to this letter. That letter, however, does not clarify the matter in all the field that have been pointed to above.

In the view of the above, as well as my previous cooperation with the Norwegian Ombudsman with regard to the said issue, I would like to ask you to consider taking measures that would aid Polish families and citizens with the matter, and point it to Norwegian public institutions.

The specific nature of the problem includes also the difficulty that Polish families have in taking the role of foster families and creating the basis of a foster family system that would ensure the continuity of Polish upbringing environment. Perhaps, an appropriate forum for sharing experience and reflection on the issue would be an academic conference, which would involve an analysis of all the above problems from the perspective of international standards.

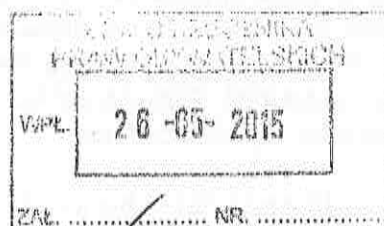
with my best regards

Zeno Jijou

ROYAL NORWEGIAN MINISTRY OF CHILDREN,
EQUALITY AND SOCIAL INCLUSION

Human Rights Defender
Attn: Irina Lipowicz
Al. Solidarnosci 77
00-0090 Warsaw
Poland

Your ref

Our ref
15/1623-

Date:
13.05.2015

The Norwegian Welfare System – response to enquiries from Poland

Reference is made to your letter dated April 22 to the Parliamentary Ombudsman for Public Administration Aage Thor Falkanger. Your letter has been forwarded to the Ministry of Children, Equality and Social Inclusion as the responsible authority for the Child Welfare policy and legislation.

The complaints you receive from Polish citizens residing in Norway are often related to how the group perceive the Norwegian Child Welfare System. It is stated in your letter that the Child Welfare System take away children from their parents in an unlawful way. There also seems to be concerns regarding consular affairs and limited information when children are placed in alternative care. In your opinion there is a lack of appropriate guidelines for social services and refernce is made to the United Nations Committe on the Rights of the Child.

The response given from the Ministry of Foreign Affairs in November 2013 to your previous enquiries still stand. In order to give you a deeper understanding of the current situation, we would like to emphasize the following:

International law and the UN Convention on the Rights of the Child

Child welfare cases in Norway are handled in accordance to Norway's international obligations, including the 1989 UN Convention on the Rights of the Child (UNCRC). Norway has incorporated the UNCRC into Norwegian law, the Cinvention takes precedence over other Norwegian legislation, according to Norway's Human Rights Act of 21 May 1999.

The UNCRC emphasizes that the State where the child is present has a duty to protect children in accordance with its national legislation. All actions concerning children, whether

Postal address
PO Box 8036 Dep
NO-0030 Oslo
postmottak@bld.dep.no

Office address
Akersgt. 59
<http://www.bld.dep.no/>

Telephone*
+47 22 24 90 90
Vat no.
972 417 793

Department of Children and
Youth
Our officer
Eli Ferrari de Carli
+47 22 24 25 04

h89/2015

undertaken by public or private social welfare institutions, courts of law, administrative authorities or legislative bodies, the best interests of the child shall be a primary consideration. The concept of the "best interests of the child" is embodied in the UNCRC, as well as in the Norwegian Child Welfare Act. The best interest of the child is in all circumstances a fundamental principle of child welfare in Norway. This is in conformity with Articles 3, 8 and 20 of the UNCRC. There is broad international consensus, reflected in international law, in support of the idea that in all decisions concerning children, their best interests shall be a primary consideration. This concept has been key to all international treaties and recommendations with regard to children.

According to the UNCRC, a child who in his or her own best interests cannot remain in the family environment, shall be entitled to special protection and assistance provided by the State, in accordance with the State's national laws, to ensure alternative care for such a child.

Review of legality

The Norwegian Child Welfare Act applies to all children in the realm, regardless of their nationality and residential status. The Child Welfare Service tries to help the family at home if possible. To place a child in alternative care is always a measure of last resort. According to the Child Welfare Act, a care order can only be passed if there are serious deficiencies in the everyday care, or if the child is maltreated or subjected to other serious abuse, violence or neglect at home. It is also a requirement that the care order is necessary due to the child's situation, and in the best interest of the child, cf. section 4-12 of the Child Welfare Act.

If the child's best interest is not to remain in his or her family environment, the State shall ensure the child special protection and alternative care in accordance with its national laws, cf. article 20 of the UNCRC which allows for alternative care, such as placement in a foster home.

The County Social Welfare Board is the competent authority for issuing care orders, not the Child Welfare Service. The Boards are impartial, independent decision-making authorities, specialized in child welfare. They are composed of a chairperson with qualifications as a judge, an expert member, usually a psychologist, and a nonprofessional member (layman). The County Social Welfare Boards cannot be instructed in individual child welfare cases. The decision of a Social Welfare Board can be appealed to the Court by the parties to the case. The private party is entitled to free legal aid during the procedures.

Revocation of a care order

Only the County Social Welfare Board or the Court can revoke a care order. It can only be revoked when it is highly probable that the parents will be able to provide the child with proper care. Even then, the care decision should not be revoked if the child has become so attached to persons and the environment where he or she is living that, based on an overall assessment, removing the child may lead to serious problems for the child.

The parents have the right to file for a revocation of the care order once a year. They have the right to a lawyer paid for by the Government. The Child Welfare Service, the parents and their lawyers can present new information to the child welfare service and the County Social Welfare Board, such as changes in the family situation, improved parental care skills, information about alternative caregivers possibility for follow up by foreign authorities etc. The County Social Welfare Board then has to make an overall assessment of all the

information presented, and conclude whether there are grounds for a revocation, and if a revocation is in the best interest of the child. The child has a right to be heard in this process. The decision of the County Social Welfare Board can be appealed to the Court by the parties to the case.

Considerations in placements

As a main rule, the parents and children above 15 years of age are parties to child welfare cases, in addition to the Child Welfare Service. The County Social Welfare Board may grant also younger children rights as a party. All children have the right to be heard. The County Social Welfare Board can appoint a spokesperson for the child if the child wishes. The spokesperson can then convey the child's views in the Board meeting.

The Child Welfare Act and regulations to the Act state that the Child Welfare Service shall always consider whether someone in the child's family or close network can be selected as a foster family. If this is not the case, the child welfare authorities will choose a foster home based on the foster child's distinctive characteristics and need for care in a stable environment. The Child Welfare Service must consider whether the foster parents have the necessary prerequisites to fulfill each child's special needs. The child has the right to be heard in the selection of foster care, in accordance with its age and maturity. Also parents have the right to be heard. If the parents clearly oppose to an intended foster home, it should be avoided if possible. In selecting a foster home, due regard shall be taken to the desirability of continuity in the child's upbringing, as well as to the child's religious, cultural and linguistic background, cf. the Child Welfare Act, section 4-15. The placement is based on the child's distinctive characteristics and need for care in a stable environment. Account is taken of the likely duration of the placement, and whether it is possible and desirable for the parents to visit and have other contact with the child.

Visitation rights for parents and recognition of family ties

The Norwegian child welfare system recognizes the importance of family ties and continuity in the child's upbringing. In general, children and their parents have the right to visit each other when a care order has been passed. The County Social Welfare Board will decide if and how often parents and children can meet. The Board can also decide that visitations shall be supervised, or that no visits shall take place, if this is best for the child.

The parents can once a year file a case to the County Social Welfare Board to increase the number and duration of visits. The parents can appeal the County Social Welfare Board's decision to the court, and they have the right to free legal aid.

Alternative care solution abroad

Currently, for a child subject to a care order, there are no rules for placement in foster homes abroad. Accordingly, if parents have relatives in other countries that can take care of the child, the parents should inform the Child Welfare Service as early as possible in care order proceedings. Parents should inform and cooperate with the Child Welfare Service about the possibility of providing the child with proper care abroad.

The child welfare service may request information from foreign child welfare authorities, and provide them with information to the extent it can be done in accordance with the Child

Welfare Act. The Child Welfare Services cannot conduct investigations outside Norway, and in such cases depend on collaboration with the child's parents and authorities abroad.

The Hague Convention 1996

Globalization increases, nationals of different States experience cultural differences, and different childrearing principles cause misunderstandings. There is a need for more international cooperation in order to secure the best interests of the child when the family have ties to more than one country. Therefore, it is necessary to implement international agreements which would allow the exchange of information about the child and emphasize co-operation with the competent authorities of the child's State of origin. These principles are enshrined in the Hague Convention on jurisdiction, applicable law, recognition, enforcement and co-operation in respect of parental responsibility and measures for the protection of children.

Norway does not enter into bilateral agreements regarding child welfare matters. The Child Welfare Act precludes the central authorities from intervening in or giving instructions on the handling of individual child welfare cases. Norway's international cooperation on child welfare matters takes place through adherence to multilateral conventions. Norway is about to accede to the Hague Convention 1996 on parental responsibility and protection of children. The Convention can facilitate better cooperation between countries in child welfare cases and ensure the best interests of the child.

The UN Committee on the Rights of the Child and alleged criticism

All parties to the UN Convention on the Rights of the Child, including Norway, submit periodic reports to the UN Committee on the Rights of the Child on the measures they have adopted which give effect to the rights recognized in the Convention. One of the Committee's observations on Norway's third periodic report was that Norway should continue its efforts to ensure that national legislation was in full conformity with the Convention. Norway initiated an external, independent legal assessment to follow up this recommendation. The report from 2009 concluded that Norway's legislation is generally in line with the objectives and principles of the Convention.

In its examination in 2010 of Norway's fourth and so far latest report, the UN Committee made a number of observations and recommendations in several areas of child welfare in Norway. While the Committee did not express the view that Norway had not given effect to the rights recognized in the Convention, it nevertheless recommended that Norway should strive for even higher child welfare standards in a number of areas. The Norwegian authorities take the UN Committee's recommendations seriously. The Government's goal is to safeguard and strengthen children's rights in Norway and internationally, and the Norwegian authorities constantly work to improve child welfare.

The European Convention on Human Rights Article 8 on private and family life

The European Convention on Human Rights of 4 November 1950, Article 8.1 concerning the right to respect for private and family life, applies to children also. According to Article 8.2, interference by a public authority in the exercise of this right must be in accordance with law,

and necessary in a democratic society. The Norwegian Child Welfare Act section 4-1 states that the Child Welfare Services must put decisive weight on measures for the benefit of the child. This shall include emphasis on giving the child stable and good adult contact and continuity of care. The Norwegian Child Welfare Act complies with Norway's international obligations.

The Vienna Convention on Consular Relations

Generally, Norwegian authorities consider communication with and access to nationals a key element in the exercise of consular functions. Early consular contact in child welfare cases can in many cases contribute to the elucidation of the case, and facilitate the safeguarding of the child's cultural and linguistic needs.

According to the Vienna Convention on Consular Relations, Article 36.1 a), consular officers shall be free to communicate with nationals of the sending State and have access to them. At the outset, this includes communication with and access to minors. However, consular assistance is primarily a right for citizens of a foreign State, and not the State's right as such. Furthermore, consular conventions must be interpreted in light of, and in accordance with, other and subsequent international legal obligations, including the UN Convention on the Rights of the Child.

When the child or the parents want consular assistance, communication with and access to consular officials shall normally be granted. However, in exceptional cases, and based on an assessment of the child's best interest, communication with or access to the child may, in accordance with the UN Convention and the Child Welfare Act, be refused or limited if this is considered to be in the child's best interest. The child's own wish shall be given considerable weight in this regard.

There is no general obligation to notify consular missions in child welfare cases. According to the Vienna Convention, Article 36.1 c), consular officers shall have the right to visit a national of the sending State who is in prison, custody or detention, to converse and correspond with him and to arrange for his legal representation. Article 36.1 c) does not apply to child welfare cases in general. Accordingly, child welfare services do not have an obligation to notify a foreign child's consular mission if they open a child welfare case, or place foreign children in foster care.

The parents are parties to child welfare cases. If they request consular assistance in such a case, they may choose to share information and documentation with the consular mission. The Child Welfare Act contains confidentiality provisions in order to protect the parents' and the child's right to privacy. The Vienna Convention does not entitle consular missions to obtain information on individual child welfare cases in violation of the confidentiality provisions of the Child Welfare Act. However, the Child Welfare Service can provide information in individual cases if the parents consent, and the child welfare service finds that it is in the best interest of the child.

As already underlined, the best interests of the child is a primary consideration in actions and decisions affecting children, cf. the UN Convention on the Rights of the Child, and the Norwegian Child Welfare Act. The Child Welfare Service will therefore have to assess what is the child's best interests, and then weigh this against other relevant considerations.

Exceptionally, the child welfare authorities may be of the opinion that information to the consular post will not be in the best interest of the child, cf. the UN Convention Article 3 (1), the Child Welfare Act, and the Norwegian Constitution section 104.

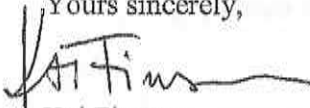
The Vienna Convention on Consular Relations does not oblige Norwegian authorities to notify the consular mission of a care order taken with regard to a foreign child. Notification to the consular mission will often be in the child's best interests. Consular involvement could be valuable for the child with regard to linguistic and cultural challenges, and could contribute to ensuring the best possible clarification of the case and alternative courses of action.

Norway – Poland cooperation

The Polish population in Norway is the largest immigrant group with almost 100 000 persons. In this respect it is important to reach out with adequate information and clarifications on what the Norwegian Child Service should and should not do according to the framework it operates within. The legislation is clear, and decisions must be made based on a thorough investigation and assessment, and always in the best interest of the child.

Poland is about to assume the presidency at the Council of the Baltic Sea States (CBSS). The question of transnational child welfare cases is already on the agenda in the Expert Group on Cooperation on Children at Risk (EGCC) within the CBSS. We make note of your suggestion of a conference as a forum for sharing. Perhaps this is exactly something to consider during the Polish presidency, or in some other setting for that matter.

Yours sincerely,

Kai Finsnes
Deputy Director General

Eli Ferrari de Carli
Senior Adviser

cc: Sivilombudsmannen, PB 3 Sentrum, 0101 Sentrum

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Irena Lipowicz

Warszawa, 30. III. 2015

VII.531.1.2014.MO

Pan
Marek Michałak
Rzecznik Praw Dziecka

Szanowny Panie Rzeczniku,

Od kilku lat Rzecznik Praw Obywatelskich zajmuje się sprawami obywateli polskich przebywających w Norwegii, których dzieci zostały odebrane przez tamtejsze służby odpowiedzialne za opiekę nad dziećmi (*Barnevernet*). W związku z napływającymi skargami Rzecznik postanowił uzyskać od Ministerstwa Spraw Zagranicznych informacje na temat sposobów rozwiązywania problemów, jakie pojawiają się w związku z odbieraniem dzieci polskim rodzinom przebywającym w Norwegii.

Z przedstawionych przez Ministerstwo szczegółowych danych wyłania się kilka problemów, mających dla udzielania pomocy obywatelom polskim zasadnicze znaczenie.

Przede wszystkim, w razie podejmowanych przez polskiego konsula interwencji, istotną przeszkodą w możliwości pomocy obywatelom polskim jest nieinformowanie konsula o przypadkach odbierania rodzicom pieczy bieżącej nad dziećmi. Głównym źródłem informacji o tego typu zdarzeniach pozostają więc rodzice, którzy zgłaszają się bezpośrednio ze swoimi skargami w zakresie działań *Barnevernet*.

Na etapie monitorowania spraw, głównie w zakresie zachowania praw wynikających z Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach dziecka z dnia 20 listopada 1989 r., poważne zaniepokojenie wywołuje działanie niektórych oddziałów

Barnevernet polegające na braku dbałości o zachowanie ważnych dokumentów tożsamości potwierdzających obywatelstwo polskie, zwłaszcza wobec dzieci odbieranych zaraz po urodzeniu. Niepokojące jest też, w ocenie Ministerstwa, nieprzywiązywanie przez niektóre oddziały *Barnevernet* uwagi do dbałości o zachowanie ciągłości środowiska wychowawczego.

Wiele wątpliwości wzbudza także praktyka *outsorcingu* w obszarze działalności urzędów *Barnevernet*. Chodzi tu głównie o wątpliwości natury etycznej tej praktyki. Polega ona na wynajmowaniu prywatnych firm do kompleksowego obsługiwanie prowadzenia spraw dotyczących umieszczenia małoletniego w rodzinie zastępczej, przy czym najczęściej te prywatne firmy reprezentują swoje rodziny zastępcze. Trudno jest, zdaniem MSZ, ustalić, czy dziecko jest umieszczane w takiej rodzinie zastępczej, gdyż jej dane są chronione z uwagi na potencjalną możliwość porwań ze strony rodzin biologicznych. Na tym tle mogą więc pojawić się patologie, które wymagają z pewnością drobiazgowego wyjaśnienia.

W tym samym piśmie Ministerstwa znalazła się informacja, że mimo interwencji konsula RP u norweskiego Rzecznika Praw Dziecka dr Anne Lindboe, w sprawie dziecka znajdującego się w pieczy zastępczej norweskiej służby ochrony praw dziecka, wobec którego stosowana była przemoc fizyczna, Rzecznik poinformowała, że nie ma kompetencji do podejmowania działań w indywidualnych sprawach tego typu. Wydaje się jednak, że wskazana przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych rosnąca liczba takich spraw (w 2012 r. – 3 sprawy, w 2013 r. – 5, w 2014 r. – już 27) powoduje, że problemu tego nie można postrzegać w kategoriach jednostkowego przypadku, lecz generalnej dysfunkcji w zapewnianiu opieki małoletnim na terenie Norwegii.

Mając na uwadze powyższe, działając na podstawie art. 16 ust. 1 w związku z art. 1 ust. 2a ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1648), uprzejmie proszę Pana Rzecznika o rozważenie nawiązania współpracy z norweską Rzecznik Praw Dziecka, w celu udzielenia wsparcia działaniom polskich władz konsularnych w Norwegii.

Wprawdzie, jak wynika z udzielonej przez dr Lindboe odpowiedzi, jako norweski Rzecznik Praw Dziecka nie ma ona kompetencji do podejmowania interwencji

w sprawach jednostkowych, jednak sygnalizowane problemy mają charakter systemowy, a ich rozwiązanie wymaga ścisłej współpracy z norweskimi władzami, tak, aby m.in. uświadomić władzom norweskim potrzebę wprowadzenia odpowiednich wytycznych dla norweskich służb specjalnych w sprawie pieczy i opieki alternatywnej, na których brak wskazywał choćby Komitet Ochrony Praw Dziecka Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Mając powyższe na względzie, będę wdzięczna za poinformowanie mnie o podjętych przez Pana Rzecznika w tej materii działaniach.

L powierzeniem

Teresa Jępow

RZECZPOSPOLITA POLSKA BIURO RZECZNIKA
 Rzecznik Praw Dziecka PRAW OBYWATELSKICH
 Marek Michalak VPŁ.
 ZSM.420.8.2015.AJ
 ZAŁ. NR.

Warszawa, 05 maja 2015 roku

08-05-2015

**Pani
 Irena Lipowicz
 Rzecznik Praw Obywatelskich**

Szanowna Pani Rzecznik,

jestem wdzięczny, że sprawy polskich dzieci przebywających poza granicami kraju znalazły się w kręgu zainteresowania również Rzecznika Praw Obywatelskich.

Jak Pani zapewne wie, zarówno Rzecznik Praw Dziecka, jak i Rzecznik Praw Obywatelskich mają podobnie skonstruowane kompetencje w zakresie możliwości oddziaływania na instytucje zagraniczne podejmujące działania wobec obywateli polskich. Jednak pomimo braku możliwości podjęcia bezpośredniej interwencji u instytucji zagranicznych, korzystając ze wszystkich możliwych instrumentów, od wielu lat monitoruję toczące się przed sądami i instytucjami zagranicznymi postępowania z udziałem małoletnich obywateli polskich.

Do mojego Biura docierają niepokojące sygnały od Polaków mieszkających z dziećmi poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej. Dotyczą one decyzji podejmowanych przez służby socjalne i sądy obcych państw, których skutkiem jest zabranie dzieci spod opieki rodziców, zakaz kontaktów z małoletnimi, a także ograniczenie lub pozbawienie władzy rodzicielskiej. W większości skargi te pochodzą od obywateli polskich zamieszkałych w Niemczech, Wielkiej Brytanii i Norwegii. W celu wyjaśnienia każdej zgłoszonej sprawy, zwracam się o pomoc do polskich placówek konsularnych.

W ramach wspomnianej współpracy, na wniosek Rzecznika Praw Dziecka, pracownicy polskich urzędów konsularnych:

- 1) kierują pisma do instytucji socjalnych zawierające prośbę o wyjaśnienie przyczyn działań podjętych wobec małoletnich obywateli polskich,
- 2) podejmują interwencje, gdy stwierdzone zostały przypadki uniemożliwiania kontaktów dziecka z rodzicem,
- 3) monitorują przebieg postępowań sądowych toczących się przed sądami opiekuńczymi.

25 lat Konwencji
 o Prawach Dziecka

W lutym 2015 r. zwróciłem się do Ministra Spraw Zagranicznych w sprawie skarg dotyczących ingerencji w stosunki rodzinne obywateli polskich zamieszkałych w Niemczech, Wielkiej Brytanii i Norwegii, jakie wpłynęły do polskich placówek konsularnych w ciągu ostatnich 3 lat.

Moje szczególne zaniepokojenie wzbudza wzrost liczby spraw skierowanych do Konsulatu RP w Oslo. W 2012 roku Wydział Konsularny monitorował 3 sprawy, w 2013 - 5 spraw, natomiast w 2014 r. do Konsulatu wpłynęło 27 nowych spraw.

Z odpowiedzi nadesłanej od Ministra Spraw Zagranicznych wynika, że podstawowe problemy na jakie napotyka polska placówka konsularna w Norwegii w relacjach z norweską służbą ochrony praw dziecka, dotyczą respektowania praw małoletnich zapisanych w Konwencji o Prawach Dziecka oraz uprawnień Konsula wynikających z Konwencji wiedeńskiej o stosunkach konsularnych. Dotyczy to przede wszystkim odmowy ze strony instytucji norweskich udzielania informacji na temat sytuacji dziecka odseparowanego od rodziców oraz braku zgody na spotkania Konsula RP z małoletnim przebywającym w pieczy zastępczej.

Zagadnienia dotyczące ochrony interesów obywateli polskich zamieszkałych w Norwegii, w tym ustanowienia nad nimi opieki i kurateli oraz dalszej współpracy celem zabezpieczenia ich praw, były przedmiotem dyskusji podczas szkolenia konsularnego w Ambasadzie RP w Londynie, w którym uczestniczył przedstawiciel Rzecznika Praw Dziecka.

Odnosząc się do prośby Pani Rzecznik w zakresie nawiązania współpracy z norweskim Rzecznikiem Praw Dziecka, uprzejmie informuję, że wspomniana współpraca jest od wielu lat prowadzona, zarówno w sprawach indywidualnych, jak i w ramach Europejskiej Sieci Rzeczników Praw Dziecka (ENOC).

Zaznaczyć należy, że instrumentarium prawne i kompetencje w zakresie możliwości podejmowania przez norweskiego Ombudsmána bezpośrednich interwencji w sprawach indywidualnych znacząco różnią się od konstrukcji przyjętej w Polsce. Często w odpowiedzi na kierowane do mojego norweskiego odpowiednika prośby o podjęcie interwencji, uzyskiwałem informacje, że z uwagi na brak prawnego umocowania, nie może on podjąć interwencji celem wyjaśnienia zgłoszonych przeze mnie spraw.

Mając powyższe na uwadze, w trosce o dobro polskich obywateli przebywających poza granicami kraju sugerowałbym, aby Pani Rzecznik nawiązała współpracę ze swoim odpowiednikiem w Norwegii - Rzecznikiem Praw Obywatelskich, celem

zasygnalizowania problematyki odbierania polskich dzieci rodzicom i umieszczenia ich w rodzinach zastępczych, a także trudności, jakie napotykają polskie placówki konsularne podejmując próbę udzielenia pomocy konsularnej obywatelom polskim. Być może norweski Rzecznik Praw Obywatelskich posiada szersze kompetencje, które obejmują możliwość podejmowania interwencji u norweskich organów władzy publicznej.

Z wyrazami szacunku
J. Moebe
J. Moebe

31.08.13

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

RPO – 690128 - I/11/MO

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, 03 LIP. 2013

**Pan
Marek Ciesielczuk
Dyrektor Departamentu
Konsularnego MSZ
Al. J. Ch. Szucha 23
00-580 Warszawa**

**Zespół Prawa Konstytucyjnego
i Międzynarodowego**

1733103

Rzecznik Praw Obywatelskich otrzymuje wiele skarg od obywateli polskich dotyczących problemów z norweskim urzędem Barnevernet, który - zdaniem skarżących - dąży do pozbawienia władzy rodzicielskiej w sposób bezprawny. Mając na uwadze powyższe Rzecznik zwracał się kilkakrotnie do polskich placówek dyplomatycznych z prośbą o przedstawienie informacji w tych sprawach. W jednej z ostatnich odpowiedzi udzielonej przez Kierownika Wydziału Konsularnego Ambasady RP w Oslo znalazła się informacja, z której wynika, że przedstawiciele Ambasady RP w Oslo kilkakrotnie brali udział w spotkaniach w norweskim MSZ dotyczących systemu opieki nad dziećmi w Norwegii. Były to spotkania zarówno bilateralne, jak i w szerszym gremium, a ostatnie spotkanie dla przedstawicieli placówek dyplomatyczno – konsularnych odbyło się w dniu 13.02.2013 r.

W związku z powyższą informacją, działając z upoważnienia Rzecznika na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14 poz. 147 ze zm.), uprzejmie proszę Pana Dyrektora o przedstawienie informacji dotyczących ewentualnych decyzji jakie na tych spotkaniach zapadły, a które ułatwiłyby udzielanie pomocy obywatelom polskich, jak też o poinformowanie Rzecznika o tym, czy MSZ wypracowało w związku z powyższym jakąkolwiek ścieżkę współpracy z norweskimi władzami w zakresie działań podejmowanych przez Barnevernet odnośnie do małoletnich obywateli polskich.

Z poważaniem

DYREKTOR ZESPOŁU

Mikrosław Wróblewski

ANALIZY

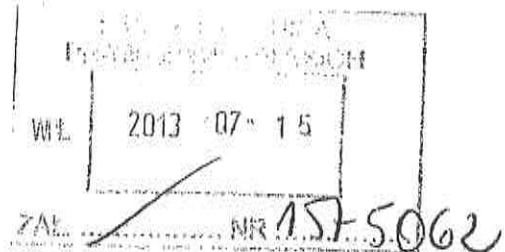

Ministerstwo
Spraw Zagranicznych
Departament Konsularny

DK.3142.6.2013 / 4

ND
16 LIP. 2013

RP 690 128 / 11
Warszawa, dnia 11 lipca 2013 r.

Pan Mirosław Wróblewski
Dyrektor Zespołu Prawa Konstytucyjnego
i Międzynarodowego
Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Dyrektorze,

W odpowiedzi na pismo nr RPO-690128-1/11/MO z dnia 3 lipca 2013 r. uprzejmie informuję, że zarówno Ambasada RP w Oslo jak i Ministerstwo Spraw Zagranicznych zdają sobie sprawę z problemów jakie niektóre polskie rodziny zamieszkałe w Norwegii napotykają w relacjach z miejscowymi służbami odpowiedzialnymi za opiekę nad dziećmi (Barnevernet). Należy jednak podkreślić, że z danych posiadanych przez polską placówkę konsularną w Oslo wynika, że skala ingerencji tych służb w kwestie opieki nad dziećmi obywateli polskich, w tym tak radykalnych, jak umieszczanie dzieci w rodzinach zastępczych, jest stosunkowo niewielka i nie odbiega zasadniczo od poziomu tych ingerencji nie tylko w stosunku do innych grup imigranckich, ale także w porównaniu do rodzin etnicznie norweskich. Interwencje te są z reguły w pełni uzasadnione, choć ze względu na istniejące w Norwegii wzorce postępowania i zachowania w stosunkach pomiędzy rodzicami i dziećmi - często odmiennych od panujących w Polsce - są one niejednokrotnie niezrozumiałe dla polskich rodziców.

Z naszego punktu widzenia głównym problemem jest natomiast brak chęci współpracy ze strony lokalnych oddziałów Barnevernet z polską placówką konsularną. Generalnie, pomimo wielu monitów ze strony polskiej placówki, instytucje te odmawiają informowania o prowadzonych sprawach odnośnie małoletnich obywateli RP, uzasadniając to przepisami prawa norweskiego zgodnie z którym władze podejmujące decyzję o odebraniu dziecka rodzinie biologicznej są związane tajemnicą zawodową i nie mogą ujawnić nikomu, także konsulowi, żadnych powodów swoich decyzji. Ambasada RP w Oslo w każdym przypadku podejmuje działania, aby posiadając pełnomocnictwo rodziców monitorować przebieg postępowania m.in. poprzez kontakt z adwokatem. Przedstawiciele Ambasady uczestniczą także w rozprawach sądowych, co jest jednakowoż możliwe jedynie w przypadku zgody wszystkich stron postępowania (w tym Barnevernet). Niemożność zdobycia informacji przez polskiego konsula jest często odbierana przez rodziców jako brak zainteresowania sprawą i w konsekwencji często trafia ona do środków masowego przekazu, które opisując ją w sposób dramatyczny i raczej niezgodny z prawdziwym obrazem konkretnej sytuacji, powodują wrażenie, że władze norweskie dyskryminują obywateli polskich, odbierając im dzieci bez powodu.

Dotychczasowe kontakty Ambasady RP z przedstawicielami Ministerstwa ds. Dzieci, Równości i Włączenia Społecznego zarówno indywidualne jak i wspólnie z przedstawicielami placówek konsularnych innych państw Europy Środkowo-Wschodniej spowodowały między innymi wydanie przez ww. Ministerstwo broszury informacyjnej w języku polskim, traktującej o systemie ochrony praw dziecka w Norwegii. Pozwala ona zapoznać się rodzicom – obywatelom RP z obowiązującym w Norwegii systemem prawnym w tym zakresie i uświadamia im że pewne zachowania wobec dzieci tolerowane, dopuszczalne lub usprawiedliwiane gdzie indziej, w Norwegii zwalczane są z całą stanowczością. Z drugiej strony z przykrością należy stwierdzić, że ww. kontakty nie rozwiązały głównego problemu jakim jest niechęć do współpracy z urzędem konsularnym ze strony Barnevernet.

W związku z powyższym i z uwagi na fakt, że Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP stoi niezmiennie na stanowisku, iż zgodnie z zapisami Konwencji Wiedeńskiej o stosunkach konsularnych konsul ma prawo i obowiązek domagania się i otrzymywania od miejscowych służb socjalnych informacji na temat nieletnich obywateli RP, którzy umieszczeni zostali w norweskich rodzinach zastępczych, Departament Konsularny nawiązał w ostatnich tygodniach bezpośredni kontakt z Departamentem Konsularnym norweskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych i po sezonie wakacyjnym planowane jest spotkanie kierownictw obu Departamentów, podczas którego strona polska zamierza przedstawić stanowcze oczekiwania w sprawie przestrzegania przez Norwegię Konwencji Wiedeńskiej i pełnego informowania polskiego konsula o małoletnich obywatelach RP, którzy znaleźli się pod opieką norweskich służb socjalnych. Tak jak ma to miejsce w przypadku innych państw z dużą liczbą obywateli polskich.

Z poważaniem,

Marek Ciesielczuk

Dyrektor Departamentu

BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 04 CZE. 2014

Zespół Prawa Konstytucyjnego
i Międzynarodowego

I.531.12.2014.MO/AJK

Pan
Marek Ciesielczuk
Dyrektor Departamentu
Konsularnego
Ministerstwo Spraw Zagranicznych
Al. J. Ch. Szucha 23
00-580 Warszawa

Szanowny Panie Dyrektora,

W nawiązaniu do dotychczasowej korespondencji dotyczącej skarg polskich rodzin mieszkających w Norwegii na służby odpowiedzialne za opiekę nad dziećmi – Barnevernet, pragnę poinformować Pana Dyrektora, iż w dniu 4 grudnia 2013 r. do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęło pismo Ministerstwa Spraw Zagranicznych Norwegii w przedmiotowej sprawie. Kopię tego pisma uprzejmie przesyłam w załączeniu.

Natomiast z informacji zawartych w piśmie Pana Dyrektora z dnia 11 lipca 2013 r. wynika, iż w ubiegłym roku miało odbyć się spotkanie kierownictw Departamentów Konsularnych Ministerstw Spraw Zagranicznych Polski i Norwegii w sprawie przestrzegania przez Norwegię Konwencji Wiedeńskiej i pełnego informowania polskiego konsula o małoletnich obywatelach RP, którzy znaleźli się pod opieką norweskich służb socjalnych.

Wobec powyższego, z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 roku o Rzeczniku Praw Obywatelskich zwracam się do Pana Dyrektora z uprzejmą prośbą o przedłożenie informacji o wynikach powyższego spotkania, a także poinformowanie Rzecznika o ewentualnych ustaleniach i działaniach Ministerstwa Spraw Zagranicznych podjętych w sprawie małoletnich obywateli polskich zamieszkałych w Norwegii.

Z poważaniem

Zal. 1

DYREKTOR ZESPÓŁU

Mirosław Wróblewski

RPW/51109/2014 P
Data: 2014-06-13

Warszawa, dnia 9 czerwca 2014 r.

Ministerstwo
Spraw Zagranicznych
Departament Konsularny

DK.3142.6.2013 / 6

BIURO RZECZNIKA
PRAW OBYWATELSKICH

WPE 2014 -06- 13

ZAL NR

Pan Mirosław Wróblewski
Dyrektor Zespołu Prawa Konstytucyjnego
i Międzynarodowego
Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Dyrektorze,

Odpowiadając na pismo nr I.531.12.2014.MO/AJK z dnia 4 czerwca 2014 r. uprzejmie informuję, iż sprawy związane ze sprawowaniem opieki nad małoletnimi obywatelami polskimi przez zagraniczne służby socjalne należą do priorytetowych zadań służby konsularnej. We wcześniejszej korespondencji wskazałem, że liczba przypadków odebrania małoletnich obywateli polskich przez służby socjalne w państwach Europy Zachodniej w stosunku do liczby obywateli polskich, którzy zdecydowali się osiedlić zagranicą nie jest wysoka. Przykładowo w Norwegii, gdzie według szacunków mieszka ok. 110 tys. Polaków, w 2013 r. do Wydziału Konsularnego Ambasady RP w Oslo wpłynęło 8 spraw dotyczących problemów rodziców z miejscowymi służbami socjalnymi (Barnevernet). W 4 przypadkach doszło do odebrania dzieci rodzicom i umieszczenia ich w rodzinach zastępczych.

W relacjach z partnerami norweskimi kluczowym problemem jest nieinformowanie konsula przez służby socjalne o przypadkach przejmowania opieki nad dzieckiem, co w konsekwencji utrudnia wykonywanie funkcji konsularnych na rzecz obywateli polskich. Służby socjalne takie postępowanie tłumaczą specyfiką przepisów prawa norweskiego. Zgodnie z nimi sprawy związane z ustanowieniem opieki nad dzieckiem znajdują się w kompetencji gminy i objęte są klauzulą poufności.

Odnosząc się do pytania Pana Dyrektora, uprzejmie informuję, że 10 września 2013 r. w norweskim Ministerstwie Spraw Zagranicznych odbyły się konsultacje pomiędzy przedstawicielami Departamentów Konsularnych Ministerstw Spraw Zagranicznych Polski i Norwegii na temat systemu opieki nad dziećmi w Norwegii, problemów napotykanym przez polskie rodziny oraz konsula sprawującego opiekę nad obywatelami polskimi. Podczas spotkania strona polska przedstawiła zastrzeżenia co do procedur związanych z nieinformowaniem konsula o przypadkach objęcia małoletnich obywateli polskich opieką norweskich służb socjalnych.

W trakcie dyskusji ustalono, że w szczególnie trudnych, uzasadnionych, indywidualnych przypadkach konsul za pośrednictwem Ministerstwa ds. Dzieci, Równości i Inkluzji Społecznej będzie mógł kierować zapytania do gmin w celu pozyskania informacji o przebiegu postępowań w tych sprawach. Strony zgodziły się, że należy dążyć do usprawnienia współpracy w zakresie wymiany informacji na temat małoletnich, także na płaszczyźnie współpracy resortów sprawiedliwości. Strona norweska podkreśliła, że władze centralne nie mają kompetencji w rozpatrywaniu indywidualnych

przypadków i mogą zajmować się sprawami z zakresu opieki jedynie w wymiarze ogólnym i analitycznym.

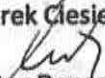
Strona norweska zaproponowała włączenie Ambasady RP w Oslo w działania promujące wśród obywateli polskich ideę tworzenia rodzin zastępczych, które w naturalny sposób gwarantowałyby kontakt małoletniego z kulturą i wyznaniem, w którym dotychczas był wychowywany. W tym miejscu warto podkreślić, że Ambasada w środowiskach parafialnych, naukowych i innych polonijnych podejmowała już wcześniej i kontynuuje obecnie starania o wytypowanie takich rodzin. Z dotychczasowych obserwacji wynika jednak, że polskie rodziny obawiają się podejmowania tego rodzaju zobowiązań z uwagi na spodziewane nieprzyjemne reakcje rodzin, którym odebrano by dzieci i umieszczono je w rodzinie zastępczej.

Strona norweska, choć pozostaje otwarta na poszerzenie współpracy z konsulem i polskimi instytucjami zajmującymi się sprawami dzieci, odrzuca możliwość wypracowania rozwiązania systemowego, które wiązałoby się ze zmianami obowiązujących w Norwegii w tym zakresie przepisów wewnętrznych. Strona norweska stoi na stanowisku, że prawo norweskie w sposób należyty zabezpiecza interesy małoletnich.

Pragnę również poinformować, że oprócz konsultacji, o których wspomniałem powyżej, Ministerstwo Spraw Zagranicznych i polska służba konsularna podejmowały w ostatnim czasie także inne działania mające na celu poprawę współpracy ze stroną norweską. Przykładem jest wręczenie Ambasadorowi Norwegii w Polsce przez Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych noty zawierającej zastrzeżenia strony polskiej dotyczące bieżącej współpracy z norweskimi służbami socjalnymi w sprawach małoletnich obywateli polskich. Ponadto, w kwietniu 2014 r. z inicjatywy Konsula RP w Oslo doszło do spotkania z przedstawicielami Ministerstwa ds. Dzieci, Równości i Inkluzji Społecznej. Omówiona została wówczas kwestia możliwych form współpracy w zakresie spraw dot. przejmowania opieki nad małoletnimi obywatelami RP. Podczas spotkania strona norweska wyraziła zrozumienie dla potrzeby pogłębienia współpracy służb socjalnych z ambasadami obcych państw i przyznała, że do obowiązku Barnevernet przy wyborze opiekunów należy uwzględnianie aspektu biologicznej więzi z dzieckiem. Wskazała również, że służby socjalne mają trudności w znalezieniu rodzin spełniających ten wymóg.

Podsumowując, należy wskazać, że choć strona norweska jest trudnym partnerem w sprawach związanych z opieką nad małoletnimi, zauważalne są pewne sygnały, które mogą dawać nadzieję na poprawę w przyszłości współpracy ze służbą konsularną. Pozwolę sobie przywołać przykład sprawy z marca 2014 r., kiedy to po raz pierwszy w wyniku zdecydowanych i konsekwentnych działań Konsula RP w Oslo, Barnevernet odstąpiło od odebrania dziecka biologicznej matce – obywatelce polskiej i umieszczenia go w norweskiej rodzinie zastępczej na rzecz przekazania go pod opiekę polskich służb socjalnych. Precedens ten może mieć istotny wpływ na postępowanie w innych sprawach dotyczących małoletnich obywateli polskich znajdujących się pod opieką Barnevernet.

Z poważaniem,

Marek Ciesielczuk

Dyrektor Departamentu

BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 19 LUT. 2015

Zespół Prawa Konstytucyjnego,
Międzynarodowego i Europejskiego

VII.531.1.2014.MO

Pan
Marek Ciesielczuk
Dyrektor Departamentu
Konsularnego
Ministerstwo Spraw Zagranicznych
Al. J. Ch. Szucha 23
00-580 Warszawa

Szanowny Panie Dyrektorze,

W nawiązaniu do dotychczasowej korespondencji dotyczącej skarg polskich rodzin mieszkających w Norwegii na służby odpowiedzialne za opiekę nad dziećmi – Barnevernet, a także do odpowiedzi Pana Dyrektora z dnia 9 czerwca 2014 r., za którą pragnę podziękować, działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 roku o Rzeczniku Praw Obywatelskich (t.j. Dz.U. z 2014 poz. 1648) uprzejmie proszę Pana Dyrektora o przedłożenie dalszych informacji na temat ewentualnych ustaleń i działań Ministerstwa Spraw Zagranicznych podjętych w sprawie małoletnich obywateli polskich zamieszkałych w Norwegii, zwłaszcza w aspekcie wspomnianych przez Pana Dyrektora czynności promujących wśród obywateli polskich ideę tworzenia rodzin zastępczych.

Mikołaj Wróblewski

DYREKTOR ZESPÓŁU

Mikołaj Wróblewski

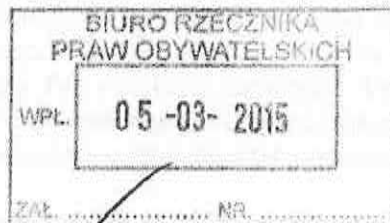
RPW/14852/2015 P
Data:2015-03-05

Warszawa, 3 marca 2015 r.

Ministerstwo
Spraw Zagranicznych
Departament Konsularny

DK.3142.6.2013 / 11

Pan Mirosław Wróblewski
Dyrektor Zespołu Prawa Konstytucyjnego,
Międzynarodowego i Europejskiego
Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Dyrektorze,

Odpowiadając na pismo nr VII.531.1.2014.MO z dnia 19 lutego 2015 r. ws. skarg polskich rodzin mieszkających w Norwegii na służby odpowiedzialne za opiekę nad dziećmi (Barnevernet – BVT), uprzejmie informuję, że Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP kontynuowało zainicjowane w 2013 r. bezpośrednie kontakty z władzami Norwegii. Podczas spotkań z Ambasadorem Norwegii Podsekretarz Stanu w MSZ RP wskazywała współpracę konsularną w sprawach dot. odbierania dzieci polskim rodzinom przebywającym w Norwegii jako trudną kwestię relacji dwustronnych, podkreślając przy tym, że jedyną szansą na wypracowanie rozwiązania służącego ułatwieniu dostępu do spraw toczących się z udziałem obywateli polskich jest bezpośredni dialog. Tematyka ta była również podnoszona w trakcie spotkania przedstawiciela polskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych z pracownikami norweskiego MSZ.

Wśród działań podejmowanych przez Konsula na rzecz ochrony praw i interesów małoletnich obywateli polskich warto wskazać m.in. spotkania, do których z jego inicjatywy doszło w norweskim Ministerstwie Dzieci, Równości i Inkluzji Społecznej (9 kwietnia) oraz Ministerstwie Spraw Zagranicznych (26 czerwca, 19 listopada). W każdej znanej sprawie, Konsul podejmował szereg interwencji, m.in. u norweskiego Rzecznika Praw Dziecka dr Anne Lindboe w sprawie dziecka znajdującego się w pieczy zastępczej norweskiej służby ochrony praw dziecka, wobec którego stosowana była przemoc fizyczna. W odpowiedzi na to wystąpienie Rzecznik poinformowała, że nie ma kompetencji do podejmowania działań w indywidualnych sprawach tego typu.

Niezmiennie Konsul interweniował w związku z nieinformowaniem polskiego przedstawicielstwa dyplomatyczno-konsularnego o przypadkach odbierania rodzicom pieczy bieżącej nad dziećmi. Strona norweska uznaje, że zobowiązanie do informowania urzędów konsularnych wynikające z art. 37 ust. b Konwencji wiedeńskiej o stosunkach konsularnych dotyczy wyłącznie przypadków wyznaczenia opiekunów prawnych w wyniku całkowitego odebrania władzy rodzicielskiej i nie dotyczy przypadków odebrania pieczy bieżącej. Jednakże, co najmniej w dwóch udokumentowanych sprawach organy norweskie nie dopełniły tego obowiązku także w kontekście opieki prawnej. Dotychczas, tylko w jednej sprawie, norweskie MSZ na skutek interwencji dyplomatycznej przyznało, że działania norweskiej administracji nie były zgodne z Konwencją.

Wobec takiej interpretacji zapisów Konwencji wiedeńskiej, głównym źródłem wiedzy o sprawach dotyczących odbierania pieczy bieżącej są rodzice. W 2012 r. Wydział Konsularny monitorował 3 sprawy, w 2013 r. pozyskał wiedzę o kolejnych 5. W 2014 r. wpłynęło 27 nowych spraw dotyczących 38 małoletnich obywateli polskich. W opinii Departamentu Konsularnego ten wzrost liczby spraw może odzwierciedlać wzrost zaufania rodziców do działań służby konsularnej, do której coraz częściej zgłaszają problemy z BVT.

W ramach świadczenia pomocy małoletnim obywatelom polskim, Konsul występuje również z wnioskami o spotkanie z dziećmi znajdującymi się pod opieką BVT. W większości wnioski konsula pozostają nierealizowane lub ich realizacja jest odkładana w czasie.

W porozumieniu z rodzicami i reprezentującymi ich adwokatami, Konsul monitoruje działania BVT wobec obywateli polskich w zakresie zachowania praw wynikających z Konwencji o prawach dziecka Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych z 20 listopada 1989 r., w szczególności jej art. 3, 5, 8, 9, 10, 14 i 20. Zaniepokojenie w działaniach niektórych oddziałów BVT wywołuje brak dbałości o zachowanie ważnych dokumentów tożsamości potwierdzających obywatelstwo polskie, szczególnie wobec dzieci odbieranych zaraz po urodzeniu oraz brak dbałości o zachowanie ciągłości środowiska wychowawczego.

W 2014 r. media norweskie kilkakrotnie podejmowały problem występowania w obszarze działalności BVT tzw. zjawiska outsourcingu, które choć powszechnie uważane jest za nieetyczne i rodzące konflikt interesów, na gruncie prawa norweskiego jest dopuszczalne. Zjawisko outsourcingu polega na tym, że firmy prywatne wynajmowane są do kompleksowego prowadzenia spraw tj., od złożenia doniesienia o sytuacji małoletniego, przygotowania dokumentacji przeciwko rodzicom, aż po umieszczenie w rodzinie zastępczej. Większość firm prywatnych reprezentuje rodziny zastępcze. Trudno jest ustalić, czy dana firma doprowadza do umieszczenia dziecka w swojej rodzinie zastępczej, gdyż w większości wypadków dane rodziny zastępczej są ukrywane w obawie przed porwaniem dziecka przez rodziców biologicznych. Według dostępnych w Norwegii danych publikowanych przez urząd skarbowy jest to działalność niezwykle dochodowa. Dostrzegalne są również powiązania firm świadczących ochronę praw dziecka z branżą usług medycznych. Z tym zjawiskiem zetknął się również Konsul RP w prowadzonych sprawach.

Dużą trudnością okazało się znalezienie polskich rodzin gotowych przejąć funkcje rodzin zastępczych oraz budowa na tej bazie systemu rodzin zastępczych zapewniających ciągłość polskiego środowiska wychowawczego. Powodów takiego stanu mogą być różne. Na brak zainteresowania dopuszczeniem rodzin polskich do systemu opieki zastępczej może wpływać opisane powyżej zjawisko i ogromna dochodowość usług świadczonych w tej dziedzinie, gdzie działające na zasadach komercyjnych firmy nie są zainteresowane tworzeniem konkurencji. Z drugiej strony, w środowisku polskim problem potęgują obawy przed ostracyzmem w związku z ewentualną współpracą ze służbami norweskimi stosującymi agresywne metody działania, nierzadko sprzeczne z polskimi wartościami i poczuciem sprawiedliwości.

Chcę wskazać jeszcze jeden aspekt bezpośrednio wpływający na pracę Konsula w tym obszarze. W raporcie z 2010 r. w sprawie implementacji Konwencji o prawach dziecka, Komitet Ochrony Praw Dziecka ONZ poddał krytyce brak wytycznych dla norweskich służb socjalnych w sprawie pieczy i opieki alternatywnej oraz zawarł rekomendację przyjęcia wytycznych ONZ w tej sprawie (A/RES/64/142). Dotychczas wytyczne takie nie powstały. Natomiast, w oparciu o doświadczenia Konsula wypływające z codziennych kontaktów z miejscowymi Urzędami, można stwierdzić, że w organach służb socjalnych wielu gmin rolę takich nieformalnych wytycznych może pełnić Norweski Raport Oficjalny (NOU 2012: 5) ws. zasady biologicznej w ochronie praw dziecka, rekomendujący całkowite odrzucenie zasady biologicznej i zastąpienie jej zasadą „*związku emocjonalnego na rzecz rozwoju dziecka*”. Choć rekomendacja ta nie została przyjęta, to popularność raportu, w którym została opublikowana, spowodowała, że w 2013 r. wielu ekspertów, nawet w norweskim MSZ, błędnie informowało konsula, że zasada biologiczna w norweskim prawie przestała obowiązywać.

Przekazując powyższe wyjaśnienia, informuję, że mimo wielu trudności napotykanym przez Konsula we współpracy ze stroną norweską, do których, obok wymienionych wyżej, z pewnością

zaliczyć należy także dystansowanie się Ministerstwa Dzieci, Równości i Inkluzji Społecznej oraz Ministerstwa Spraw Zagranicznych od wywierania wpływu na działania lokalnych służb socjalnych, udało się w ciągu ostatnich trzech miesięcy we współdziałaniu z prawnikami rodzin, odzyskać czworo dzieci, w tym dziewczynkę, wobec której stosowana była przemoc fizyczna, a kilkoro, uprzedzając decyzję BVT o odebraniu pieczy przekazać pod opiekę polskich służb.

Zapewniam Pana Dyrektora, że sprawy związane ze sprawowaniem opieki nad małoletnimi obywatelami polskimi przez norweskie służby socjalne należą do priorytetowych zadań polskiej służby konsularnej i są realizowane z wyjątkową pieczołowitością oraz troską o dobro dziecka.

Z poważaniem,

Zastępca Dyrektora
Andrzej Jasionowski